

เครือข่ายการจัดการน้ำแบบผสมผสานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในภูมิภาคเอเชีย :
เครือข่ายองค์กรลุ่มน้ำแห่งเอเชีย (NARBO)

การจัดการน้ำแบบผสมผสานควรเป็นอย่างไร

“ น้ำ ” มีบทบาทหลากหลาย โดยเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และในการพัฒนาต่างๆ ในขณะที่เดียวกัน น้ำก็เป็นธาตุที่สำคัญอันประกอบกันขึ้นเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ปัจจุบันนี้ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำที่มีความรุนแรงและซับซ้อนได้เกิดขึ้นแล้วทั่วโลก ในการแก้ไขปัญหา จึงต้องมีการจัดการน้ำแบบผสมผสาน (IWRM) ซึ่งเป็นการจัดการน้ำที่ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำไปพร้อมๆกันด้วย

การจัดการน้ำแบบผสมผสานนั้น ไม่ใช่เป็นเพียงการกำหนดแผนงานขึ้นมาแผนเดียวเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการทำงานที่เกิดจากการพิจารณาปัจจัยต่างๆแบบองค์รวม (บูรณาการ) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการน้ำที่ดีกว่า

แต่ละประเทศหรือภูมิภาคนั้น ต่างก็มีลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์และลักษณะอากาศ ประวัติศาสตร์ การใช้น้ำ วัฒนธรรมและประเพณี ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง และการตัดสินใจในคุณค่าของชีวิตประจำวันต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ แต่ละประเทศ/ภูมิภาคยังมีสถานการณ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกันด้วย และถ้าสถานการณ์ที่เป็นจริง รวมทั้งคุณค่าเหล่านี้มิได้ถูกพิจารณาอย่างจริงจังแล้ว ก็จะเป็นการยากที่จะทำให้เกิดการบริหารจัดการน้ำแบบผสมผสานที่มีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลได้

ดังนั้น การจัดการน้ำแบบผสมผสานในระดับที่เหมาะสมจึงมิได้เกิดจากการใช้กฎหมาย/มาตรฐานเดียวเท่านั้น เพราะนั่นจะเป็นการนำกฎหมาย / มาตรฐานที่ตายตัวจากประเทศอื่นมาใช้ในประเทศของตน ซึ่งมีความแตกต่างกันในบริบททางด้านลักษณะของภูมิประเทศ วัฒนธรรม และระบบคุณค่าดังได้กล่าวแล้ว ดังนั้นการจัดการน้ำแบบผสมผสานของแต่ละประเทศควรเป็นไปอย่างอิสระตามบริบทของแต่ละประเทศเท่านั้น

ในการจะทำให้การจัดการน้ำแบบผสมผสานเกิดขึ้นได้นั้น ต้องมีระบบกฎหมาย ระบบการบริหารงาน ระบบการดำเนินงาน และองค์กร ที่มีความเหมาะสม ซึ่งก็ไม่ใช่เพียงกฎหมายฉบับเดียว การบริหารหรือการดำเนินงานรูปแบบเดียว หรือองค์กร องค์กรเดียวเท่านั้น ที่จะนำมาผสมผสานหรือบูรณาการ แต่เป็นการนำระบบต่างๆเหล่านี้ในหลายๆระบบมาใช้ และปรับให้มีความสอดคล้องกัน จึงจะเกิดการจัดการน้ำแบบผสมผสานขึ้นได้

ในระหว่างที่มีการดำเนินการจัดการน้ำแบบผสมผสานนั้น ถ้าได้มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างประเทศ / องค์กร ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะความร่วมมือกันผ่านทางเครือข่ายที่ประกอบด้วยประเทศ / องค์กร ที่มีความคล้ายคลึงกันของลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะอากาศ และการใช้น้ำ

/ ปัญหาเรื่องน้ำ...

ปัญหาเรื่องน้ำในพื้นที่เขตมรสุมเอเชีย

พื้นที่เขตมรสุมในเอเชีย ซึ่งเครือข่ายองค์กรลุ่มน้ำแห่งเอเชีย (NARBO) ได้ดำเนินกิจกรรมอยู่นั้น มีประชากรหนาแน่น ราวๆ 3.3 พันล้านคน คิดเป็น 60% ของประชากรโลก ปริมาณการใช้น้ำในพื้นที่ คิดเป็น 50% ของปริมาณการใช้น้ำโลก ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการใช้น้ำในพื้นที่เหล่านี้จึงเป็นการช่วย เสริมสร้างความมั่นคงในระดับโลกได้มากยิ่งขึ้น

จำนวนประชากรในพื้นที่เขตมรสุมเอเชีย กำลังมีปริมาณเพิ่มขึ้นมาก ในขณะที่พื้นที่แถบชานเมือง ก็กำลังเกิดปัญหา เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นผลมาจากความหนาแน่นของประชากร ความเสียหาย จากอุทกภัย และมลภาวะทางน้ำ

การใช้น้ำในพื้นที่เขตมรสุมเอเชียนั้น ส่วนใหญ่เพื่อการเกษตรกรรม คือการปลูกข้าว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ขณะเดียวกัน ในการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจ ก็มีความต้องการ ใช้น้ำประปา และน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพื้นที่แถบชานเมือง ซึ่งได้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้รูปแบบดั้งเดิมในการชลประทาน

พื้นที่เขตมรสุมเอเชียเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนสูง แต่จะกระจุกตัวเป็นบางพื้นที่และตกเฉพาะฤดูกาล น้ำในแม่น้ำจึงมีอัตราการไหลที่ผันแปร มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง ทำให้การเพิ่ม/ลดเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดทั้งปี และในหลายประเทศมีเมืองตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำซึ่งเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง เพราะฉะนั้น จึงประสบกับปัญหาทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้งอันเกิดจากอัตราการไหลที่ผันแปรของน้ำในแม่น้ำ

ข้อสำคัญในการจัดการน้ำแบบผสมผสานในพื้นที่เขตมรสุมเอเชีย

สิ่งสำคัญในการจัดการน้ำแบบผสมผสานในพื้นที่เขตมรสุมเอเชีย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปัญหาน้ำท่วมและ ปัญหาการขาดแคลนน้ำเกิดขึ้นพร้อมกันนั้น ต้องมีการจัดการลุ่มน้ำที่เหมาะสมด้วยการใช้มุมมองที่กว้างขวาง ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหา จึงต้องการมาตรการทั้งแบบที่ไม่ใช้สิ่งก่อสร้างและใช้สิ่งก่อสร้าง เช่น การพัฒนา / ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านน้ำ

การดำเนินมาตรการเหล่านี้อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาพิจารณาด้วย

ในพื้นที่เขตมรสุมเอเชียได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์การใช้น้ำเพื่อการชลประทานมาแต่ดั้งเดิม และ กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมของภูมิภาคในหลายๆกรณี ดังนั้น เมื่อจะสร้างระบบการจัดการน้ำ แบบผสมผสาน จึงต้องนำปัจจัยที่เป็นกฎเกณฑ์หรือประเพณีปฏิบัติดั้งเดิมในเรื่องน้ำมาพิจารณาด้วย

เนื่องจากน้ำเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน จึงจำเป็นต้องมีการจัด หาน้ำในปริมาณที่เพียงพอให้แก่ประชาชนด้วย

การใช้น้ำ จะรวมถึงน้ำที่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม น้ำเพื่อการชลประทาน น้ำประปา น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม การผลิตกระแสไฟฟ้า และอื่นๆ ซึ่งมีการใช้น้ำเพื่อจุดประสงค์ต่างๆเหล่านี้ในต้นน้ำและท้ายน้ำของกลุ่มน้ำ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดการกระทบกระทั่งกันระหว่างภาคการใช้น้ำ / พื้นที่ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้เกิดระบบการใช้น้ำที่สอดคล้อง เป็นธรรมต่อไป

ความจำเป็นในการจัดตั้งองค์กรลุ่มน้ำ (RBOs)

การสร้างระบบการจัดการน้ำแบบผสมผสานนั้น ในแต่ละลุ่มน้ำควรดำเนินการจนถึงระดับเล็กสุดของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง แต่การจะดำเนินงานดังกล่าวได้ ก็จะต้องจัดตั้งองค์กรลุ่มน้ำเพื่อดูแลจัดการงานในทางปฏิบัติ เช่น การปรับเปลี่ยน การพัฒนา และการดำเนินการจัดการทรัพยากรน้ำ และเพื่อให้องค์กรลุ่มน้ำได้แสดงบทบาทของตน รัฐบาลควรให้การสนับสนุนในการดำเนินงานดังกล่าวอย่างเต็มที่

เมื่อได้จัดให้มีการจัดการน้ำแบบผสมผสานที่มีความสอดคล้อง เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับได้ของสังคมทั่วไปแล้ว ยังต้องมีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนในพื้นที่ด้วย และเพื่อการนี้จึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรลุ่มน้ำ

องค์กรลุ่มน้ำจำเป็นต้องมีงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานขององค์กร และการจะเป็นมืออาชีพในการจัดการน้ำแบบผสมผสาน องค์กรลุ่มน้ำจะต้องมีศักยภาพอย่างเพียงพอในการจัดการน้ำและการจัดการสิ่งแวดล้อมความสะอาดอื่นๆ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพขององค์กรลุ่มน้ำ จึงมีความสำคัญมาก

บทบาทขององค์กรลุ่มน้ำในการสร้างเสถียรภาพและการพัฒนาพื้นที่โดยใช้การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นเครื่องมือ จึงต้องมีการสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในพื้นที่

การจัดตั้งเครือข่ายขององค์กรลุ่มน้ำแห่งเอเชีย (NARBO)

ในการแก้ปัญหาเพื่อสร้างระบบการจัดการน้ำแบบผสมผสาน จึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพระหว่างองค์กรลุ่มน้ำ หน่วยงานภาครัฐ หุ้นส่วนความรู้ และองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีหน่วยงานใดในเอเชียที่เป็นตัวกลางในการทำหน้าที่ดังกล่าว

จุดมุ่งหมายของ NARBO ก็เพื่อที่จะให้การสนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำเพื่อให้เกิดการจัดการน้ำแบบผสมผสานขึ้นอย่างเหมาะสมในแต่ละประเทศ หรือภูมิภาค

เพื่อให้เกิดการจัดการน้ำแบบผสมผสาน เครือข่ายองค์กรลุ่มน้ำแห่งเอเชีย (NARBO) จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือขององค์กรด้านน้ำในภูมิภาคเขตรวมเอเชีย โดยมีภารกิจหลัก ดังนี้

1. ส่งเสริมและสร้างความตระหนักในการดำเนินการจัดการน้ำแบบผสมผสานระหว่างองค์กรลุ่มน้ำ หน่วยงานสูงสุดด้านน้ำ และหน่วยงานหลักที่ดำเนินการด้านน้ำในภูมิภาค

2. แลกเปลี่ยน / แบ่งปันข้อมูล การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินการจัดการน้ำแบบผสมผสาน ระหว่างองค์กรต่างๆ
3. สนับสนุนสมาชิกของเครือข่ายในการปรับปรุงธรรมาภิบาลน้ำ รวมถึงการผลักดันนโยบาย สถาบัน และกรอบด้านกฎหมายในการจัดการน้ำแบบผสมผสาน และการวางแผนการปฏิบัติ
4. การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรกลุ่มน้ำในการจัดการน้ำแบบผสมผสาน โดยการแลกเปลี่ยน ด้านบุคลากรและการฝึกอบรมระหว่างองค์กรต่างๆ
5. สนับสนุนองค์กรกลุ่มน้ำในด้านวิชาการที่เกี่ยวกับการวางแผน การอนุรักษ์ การพัฒนา และการดำเนินงาน อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ตลอดจนการบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านน้ำ เพื่อปรับปรุงการดำเนินการจัดการน้ำแบบผสมผสาน
6. สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการปรับปรุงการจัดการกลุ่มน้ำข้ามพรมแดน

NARBO ไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เกิดความช่วยเหลือกันระหว่างองค์กรเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก โดยการเก็บเกี่ยวความรู้จากองค์กรอื่นๆ และขณะเดียวกันก็แบ่งปันประสบการณ์ของตนเองให้กับผู้อื่นด้วย ดังนั้น สมาชิกของ NARBO จึงต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของ NARBO ด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้าใจถึงความสำคัญของเครือข่าย